

2022_Anul AGÂRBICEANU (X): Numai moartea mă desparte de națiune! -
paradisul pierdut? - lumea agârbiceană! - cum clamore?
- fiu și nepot de pădurar! - marginile lumii?

Numai moartea mă desparte de națiune!

Alexandru Sterca
mitropolit greco-catolic
Șuluțiu 1867-1794

Și cîte altele oferă viața de la țară omului cu suflet și gîndire deschisă pentru sclipirile și umbrele valurilor vieții!

această filiație de talent

nepotul lui I. Maniu strănepotul lui S. Barnuțiu

scriitor
1889-1985
Ionel Pop

Anul Agârbiceanu Anul tinerilor oțeliti!

tribunism

De la Bătrînul va fi moștenit Ion Agârbiceanu și cîteva trăsături ale formației sale sufletești, caracteristice:

- un solid și neîntreput atașament față de țărănimea din care a răsărit...

-modul de gîndire și de a judeca ...

Ion Agârbiceanu n-a uzat de slobozenia pe care o dădea biserica lui preoților de mir, de a vîna ...

climătul

1857 Nicolae Agârbiceanu Tatăl scriitorului

șagunism - șagunism

2022 copilăriei: Rebreanu cu Agârbiceanu pe urmele lui Ion Agârbiceanu 2022

Din biografia mitropolitului Al. Șterca Șuluțiu constatăm că „sub păstorirea sa s-a cumpărat domeniul bazilian de la Bucerdea Grânoasă. A lăsat ca fundații domeniile sale de la Cenade, Șpring și Vidrasău ...”. Biblioteca din Șimleu Silvaniei a adoptat numele marelui prelat, unul dintre argumente fiind: „mitropolitul Alexandru Șterca Șuluțiu a fost, după opinia multor istorici, mai important în istoria națională decât contemporanul și tovarășul său de luptă Andrei Șaguna” (www.cniptsimleu.ro). Deși întreaga familie a intrat într-un mare con de umbră, se știe că primul mitropolit al Blajului a fost un mare orator, fiind distins cu multe titluri, ordine și medalii, atât pentru activitate cât și pentru lucrările scrise, unele rămase în manuscris. Se mai păstrează manuscrisul „Istoria Horei și a Românilor din Munții Apuseni”? Știați că fratele marelui mitropolit, Ioan Sterca Șuluțiu (1796-1858) a fost ofițer imperial și mare tribun pașoptist, conducătorul militar al legiunii lui Avram Iancu (în munții Apuseni) și inventator al tunurilor de lemn cu care moșii au ținut piept armatelor revoluționare maghiare? Știați că în casa lui din Abrud au fost găzduiți pașoptiștii refugiați români, el fiind tatăl judecătorului Dionisie Sterca Șuluțiu și al istoricului Iosif Sterca Șuluțiu?

Din lucrarea scriitorului Radu Brateș (1913-1973) - pe numele real Gheorghe I. Biriș - aflăm multe din tainele Blajului, oraș cunoscut în epocă și sub numele de „Mica Romă”. Reproducem un pasaj despre

marele mitropolit: «Iar gestul său de a-și lăsa averea ca fundațiune din care să se înființeze eventual o Universitate românească, vorbește dela sine. Încât inscripția de pe piatra mormântului: „**Numai moartea mă desparte de națiune**” - este cel mai sublim testament politic pe care un înaintaș ni l-a putut lăsa, și pe care mitropolitul Șuluțiu l-a ilustrat cu truda de o viață întregă!»).

Pentru a descoperi pe tatăl marelui scriitor, Nicolae Agârbiceanu, în activitatea de administrare a pădurilor în hotarul comunei Someșodorhei, Sălaj - reproducem din lucrarea „**Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu. Mărturii-Comentarii - Arhivă**” autor Mircea Zaciuc - Editura Dacia Cluj-Napoca, 1982, cu însemnări ale scriitorului Ionel Pop: «De aici el avea să trimită la Blaj rapoarte săptămânale referitor la lucrări, vânzări, cheltuieli. Avea să completeze rubricile unui formular mare. Ultima despărțitură avea titlul „**Observări**”. Mai târziu, am putut să răsfoiesc în arhiva Administrației Fondurilor maldărul de rapoarte trimise de cel de lângă Someș. Aproape în fiecare, la „**Observări**”, în loc să găsești ceva în legătură cu trebile moșiei, te surprindea, te încânta, o mică minusculă operă pe care nu mă sfiesc să o numesc literară. Cît cuprindea locul rezervat unor uscate „observări”, și uneori trecînd și pe dosul hîrtiei tipărite, ți se înfățișau priveliști din arătoarele și pădurile moșiei, adevărate paste de ale unor zile de vară toridă, de iarnă în viscol, întâmplări din viața oamenilor fermei, a românilor din sat, - surprinzătoare gândiri de înțelepciune, observări pe care le-a făcut asupra păsărilor, sosirea și plecarea celor călătoare, a berzelor, a rîndunicilor, graurilor, asupra căprioarelor din pădurile întinse aparținînd domeniului». **Și cîte altele oferă viața de la țară omului cu suflet și gândire deschisă pentru sclipirile și umbrele valurilor vieții!** Foarte vag îmi aduc aminte, între altele, de două asemenea „medalioane”, amîndouă în legătură cu aratul (nimic nu mi-a rămas ca să pot reda savoarea limbii în care erau cuprinse acele simple teme). Într-un loc lauda **cîntecul ciocîrliei, cel mai dulce dintre toate glasurile păsărilor**, a celei care se ridica în slavă cîntînd deasupra omului și a „boulenilor”, anume ca să le ușureze munca cea mai grea dintre toate cîte au a le face.

În alt loc, controlînd pe cei ce arau, a ajuns în cumpănă dureroasă. Pasul greu al boilor care în încordarea lor lăsau urme adînci, spinările lor arcuite, capul coborît spre pămînt, greabănul cu urmele lemnului jugului, îi arătau chinul bietelor animale, blînde și supuse. Ar voi să deie slobozenie omului de la coarnele plugului să zgîrie doar pămîntul, ușurînd suferința, - datoria lui însă îi poruncește să îndemne să apese bine, să adîncească cît de mult brazda. Alegerea a trebuit să fie cea dureroasă. Presupunerea, aproape convingerea mea în **această filiație de talent** care a coborît nemijlocit de la bătrînul țaran Agârbiceanu la marele scriitor Agârbiceanu, mi se întărește de împrejurarea că Ion, scriitorul, a avut un frate, Nicolae. Acesta a făcut liceul în Blaj. Unii profesori pe care i-a avut Nicolae îmi arătau că acesta în ultimii doi ani ai cursurilor a citit în adunările „**Cercului literar**” al elevilor din clasele VII și VIII cîteva scrieri ale lui, schițe - povestiri, care dovedeau un real, mare talent literar.

Durere, Nicolae s-a stins din viață de tînr, în timpul studiilor sale superioare. **De la Bătrînul va fi moștenit Ion Agârbiceanu și cîteva trăsături ale formației sale sufletești, caracteristice.** Văd în moștenirea aceasta **un solid și neînterupt atașament față de țărănimea din care a răsărit și el**, cu înclinările ei, problemele ei, chiar **modul de gândire și de a judeca situațiile**, - **desigur șlefuite** acestea **prin darurile** învățăturii, a experienței și gândirii proprii. Apoi un mare interes, **o mare dragoste față de lucrurile naturii**, plante, animale, cu caleidoscopul modului lor de viață. Aș spune chiar că în firea, **în pornirile scriitorului era ascunsă și scînteia patimei vînătorești.** Dacă el n-a pus mîna pe pușca de vînător se datorează tagmei preoțești căreia îi aparținea. Făcînd o mică concesie, s-ar fi putut înșira și el

între unii preoți de-ai noștri, vânători cu faimă mare, - între ei unul, care a devenit episcop și a scris chiar și un mic tratat de vânătoare (care se găsește în manuscris - sau se găsea - în arhivele mitropoliei din Blaj). **Ion Agârbiceanu n-a uzat de slobozenia pe care o dădea biserica lui preoților de mir, de a vâna**, în afară de a participa la vânători „**cum clamore**”, adică cu fast, cu petreceri, cu zgomot mare. Însă l-au interesat treburile vânătoarești, pare să fi chiar căutat societatea vânătorilor, atmosfera specifică din întâlnirile lor (...).».

Istoricul Dumitru Micu (născut D. Chiș, în Someș-Odorhei, 1928 - 2018) a semnat mărturisirea „**Pădurea Agârbiceană**”: «De câte ori îl citesc, **Agârbiceanu îmi restituie**, mai direct decât oricare alt scriitor, **climatul copilăriei**. Și al adolescenței, de altfel, dar în special al copilăriei. Nu atât climatul concret cât, așa zicînd, **modelul** acestuia, un anume cadru social și cosmic configurativ, toposul eidetic (n.r. clișeu cultural, ce ține de imaginație). Priveliști aparținînd în exclusivitate locurilor în care m-am născut au intrat puține în literatura sa, și doar pe la începutul acestui secol, când tatăl scriitorului era „**vigil silvanal**” la Someș-Odorhei, însă lumea multora dintre cărțile sale este, **in abstracto**, exact cea în care am copilărit. Nu cumva mă înșel? **Lumea agârbiceană** seamănă, negreșit foarte mult cu aceea a satelor sălăjene din deceniul al patrulea, dar se și deosebește de ea, în substanță chiar. (...) Tata era pentru mine, atunci, protagonistul unui spectacol terifiant, acționat de imperative economice; spectacol în care, oricît îl detestam, eram antrenat într-o anumită măsură și eu. Cu timpul, aveam să descopăr **pattern-ul** lumii „paterne” în „**Ion**” al lui Liviu Rebreanu. **Literatura lui Agârbiceanu mi-o restituie pe bunica**. Pe apărătoarea copilăriei mele ascunse. **O apărătoare era și mama, însă protecția bunicii era mai eficace**. Cînd tata se năpustea asupra mea cu mînie, căutam scăpare în brațele bunicii. **Mă apăram de Rebreanu cu Agârbiceanu**.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-anul-agarbiceanu-x-numai-moartea-ma-desparte-de-natiune-paradisul-pierdut-lumea-agarbiceana-cum-clamore-fiu-si-nepot-de-padurar-marginile-lumii-163269.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, the Tribuna logo is displayed with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stirile de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area features the article title: "2022-Anul Agârbiceanu (X): Numai moartea mă desparte de națiune! - paradisul pierdut? - lumea agârbiceană! - cum clamore? - fiu și nepot de pădurar! - marginile lumii?". Below the title, the author's name "Marius HALMAGHI" is shown, along with the publication date "06.03.2022" at "22:39", "161 vizualizari", and "0 comentarii". On the right side of the article, there is a promotional banner for "ApiLand" with a "5% reducere în coș" offer for "1-10 martie".

În: *Tribuna*, 06 martie 2022